

ધોરણ : ૪

ગણિત

ડ. ભંગાર વેચનાર

(ભાગ : ૧)

❖ ધિરાણ :

ધિરાણ એટલે સામાન્ય રીતે બેન્કમાંથી ઉછીની લીધેલી રકમ કે જે વધારાની રકમ (વ્યાજ) સાથે પાછી ચૂકવવાની હોય છે .

❖ ખરીદ કિંમત :

જે કિંમત આપીને વસ્તુની ખરીદી કરીએ તે કિંમત ને ખરીદ કિંમત અથવા મૂળ કિંમત કહેવાય .

❖ ખરીદ કિંમત ને ટૂંકમાં ખ.કિ લખાય .

❖ વેચાણ કિંમત :

જે કિંમતે વસ્તુ વેચાય તે કિંમતને વેચાણ કિંમત કહેવાય .

❖ વેચાણ કિંમતને ટૂંકમાં વે.કિ લખાય .

❖ નફો :

ખરીદ કિંમત કરતાં વેચાણ કિંમત વધારે હોય ત્યારે નફો થાય છે .

નફો = વે . કિ - ખ . કિ (મૂ . કિ)

નફો = વેચાણકિંમત - ખરીદકિંમત (મૂળકિંમત)

ખોટ : (નુકશાન)

ખરીદ કિંમત કરતાં વેચાણ કિંમત ઓછી હોય ત્યારે **ખોટ** જાય છે .

$$\begin{aligned}\text{ખોટ} &= \text{ખ . કિ (મૂ . કિ)} - \text{વે . કિ} \\ \text{ખોટ} &= \text{ખરીદકિંમત (મૂળકિંમત)} - \text{વેચાનકિંમત}\end{aligned}$$

□ મૌખિક ગણતરી કરીને જવાબ લખો .

$$1) ૨ \times ૬ = ૧૨$$

$$2) ૪ \times ૮૦ = ૩૨૦$$

$$3) ૨૦ \times ૬ = ૬૦$$

$$4) ૭૦ \times ૭ = ૪૯૦$$

$$5) ૧૫ \times ૩ = ૪૫$$

$$6) ૪૦ \times ૬ = ૨૪૦$$

$$7) ૨૫ \times ૯ = ૨૨૫$$

$$8) ૧૮ \times ૮ = ૧૪૪$$

□ ગુણાકાર કરો :

$$\begin{array}{r} 1) \quad \begin{array}{r} 13 \\ 326 \\ \times \quad 4 \\ \hline 1312 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2) \quad \begin{array}{r} 58 \\ 465 \\ \times \quad 6 \\ \hline 2790 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3) \quad \begin{array}{r} 2 \\ 209 \\ \times \quad 3 \\ \hline 627 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4) \quad \begin{array}{r} 280 \\ \times \quad 2 \\ \hline 560 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5) \quad \begin{array}{r} 28 \\ 439 \\ \times \quad 9 \\ \hline 3951 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6) \quad \begin{array}{r} 18 \\ 636 \\ \times \quad 4 \\ \hline 2544 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 3 \\
 21 \\
 1) \quad 934 \\
 \times 25 \\
 \hline
 1 \\
 18900 \\
 + \quad 4810 \\
 \hline
 16110
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 12 \\
 24 \\
 3) \quad 136 \\
 \times 93 \\
 \hline
 1 \\
 6550 \\
 + \quad 414 \\
 \hline
 10098
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 45 \\
 946 \\
 2) \quad 946 \\
 \times 16 \\
 \hline
 1 \\
 9460 \\
 + \quad 5054 \\
 \hline
 13544
 \end{array}$$

પ્રેરણા એજ્યુકેશન સોલ્યુટીઝ પ્રા. સંસ્થા લિમિટેડ

OCEAN

ફોર્ચીંગ ક્લાસીસ

આ ભંગારનું કેટલું ચૂકવવું પડશે ?

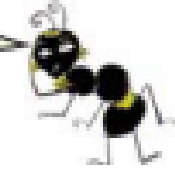
કિરણે ભંગાર ભેગો કરવાવાળા પાસેથી થોડો ભંગાર ખરીદ્યો.

આજનો ભાવ જોવા માટે ભાવપત્રક જુઓ.

ભંગારનો ભાવ જાણવામાં કિરણને મદદ કરો.

- ૩૧ કિગ્રા વર્તમાનપત્ર માટે કિરણે કેટલા રૂપિયા ચૂકવવા પડશે ?

૧ કિગ્રા વર્તમાનપત્રની કિંમત ૧૫ રૂપિયા
તો ૩૦ કિગ્રાની કિંમત ₹ ૧૫ × ૩૦ =
₹ ૪૫૦ તેથી ૩૧ કિગ્રા માટે તે
ચૂકવશે ..... રૂપિયા

જવાબ : ૪૬૫

રીત : ૧ કિગ્રા વર્તમાનપત્રની કિંમત = રૂ . ૧૫
તો ૩૧ કિગ્રા વર્તમાનપત્રની કિંમત = (૩૧ × રૂ ૧૫)
= રૂ . ૪૬૫

$$\begin{array}{r} 31 \\ \times 15 \\ \hline 310 \\ + 155 \\ \hline 465 \end{array}$$

ભાવપત્રક

ભંગારનો પ્રકાર	૧ કિગ્રાનો ભાવ
૧. રદ્દી કાગળ	₹ ૭
૨. વર્તમાનપત્ર	₹ ૧૫
૩. લોખંડ	₹ ૨૨
૪. પિત્તળ	₹ ૨૭૦
૫. પ્લાસ્ટિક	₹ ૧૦

- ૪૨ કિગ્રા વર્તમાનપત્ર માટે કિરણ કેટલા રૂપિયા ચૂકવશે ?

જવાબ : તે રૂ . ૬૩૦ ચૂકવશે .

રીત : ૧ કિગ્રા વર્તમાનપત્રની કિંમત = રૂ . ૧૫

તો ૪૨ કિગ્રા વર્તમાનપત્રની કિંમત = (?)

$$= (૪૨ \times રૂ . ૧૫)$$

$$= રૂ . ૬૩૦$$

- ૨૨ કિગ્રા પ્લાસ્ટિકનો ભાવ

જવાબ : રૂ . ૨૨૦

રીત : ૧ કિગ્રા પ્લાસ્ટિકનો ભાવ = રૂ . ૧૦

તો ૨૨ કિગ્રા પ્લાસ્ટિકનો ભાવ = (?)

$$= (૨૨ \times રૂ . ૧૦)$$

$$= રૂ . ૨૨૦$$

- ૨૩ કિગ્રા રદી કાગળનો ભાવ

જવાબ : રૂ . ૧૬૧

રીત : ૧ કિગ્રા રદી કાગળનો ભાવ = રૂ . ૭

તો ૨૩ કિગ્રા રદી કાગળનો ભાવ = (?)

$$= (૨૩ \times રૂ . ૭) = રૂ . ૧૬૧$$

- ૧૨ કિગ્રા લોખંડનો ભાવ

જવાબ : રૂ . ૨૬૪

રીત : ૧ કિગ્રા લોખંડનો ભાવ = રૂ . ૨૨

તો ૧૨ કિગ્રા લોખંડનો ભાવ = (?)

$$= (૧૨ \times રૂ . ૨૨)$$

$$= રૂ . ૨૬૪$$

પ્રેરણા એજ્યુકેશન સોલ્યુશન્સ પ્રા. લિમિટેડ

OCEAN

કોચીંગ ક્લાસીસ

- અનુમાન કરો કે કિરણ ભંગાર ભેગો કરનારને કુલ કેટલી રકમ ચૂકવશે ?
૬૦૦થી વધારે ? કે ૬૦૦થી ઓછી ?

જવાબ : કિરણ ભંગાર વેચનારને આ ત્રણ વસ્તુના રૂ . ૬૦૦ થી વધારે ચૂકવશે .

રીત : ૨૨ કિગ્રા પ્લાસ્ટિકની કિંમત = રૂ . ૨૨૦

૨૩ કિગ્રા રઢી કાગળની કિંમત = રૂ . ૧૬૧

૧૨ કિગ્રા લોખંડની કિંમત = રૂ . ૨૬૪

કુલ રૂ . ૬૪૫

આમ , કિરણ કુલ રૂ ૬૪૫ ચૂકવશે જે રૂ ૬૦૦ કરતાં વધારે છે .

□ નીચેના દાખલા ગણો .

1) રોમિત ચાની દુકાન ચલાવી રોજના રૂ . 300 કમાય છે , તો એક માહિનામાં તે કેટલા રૂપિયા કમાશે ?

$$૧ \text{ મહિનો} = ૩૦ \text{ દિવસ}$$

$$૧ \text{ દિવસ ના} = રૂ. ૩૦૦$$

$$\therefore ૩૦ \text{ દિવસના} = રૂ. (?)$$

$$\frac{૩૦ \times ૩૦૦}{૧}$$

$$૧$$

$$= રૂ . ૯૦૦૦$$

✓ રોમિત એક મહિનામાં રૂ . ૯૦૦૦ કમાશે .

પ્રેરણા એજ્યુકેશન સોલ્યુટીસ પ્રા. લિમિટેડ

OCEAN

કોચીંગ ક્લાસીસ

2) મોહનભાઈને લારીના એક ફેરના રૂ . 30 મળે છે . જો તેમણે દિવસમાં ૧૨ ફેરા કર્યા હોય , તો તેમની તે દિવસની કમાણી જણાવો .

$$૧ \text{ ફેરાના} = \text{રૂ. } 30$$

$$\therefore ૧૨ \text{ ફેરાના} = \text{રૂ. } (?)$$

$$\begin{array}{r} ૧૨ \times 30 \\ \hline ૧ \\ \hline = \text{રૂ. } 3૬0 \end{array}$$

✓ મોહનભાઈની કમાણી ૧૨ ફેરાના રૂ . 3૬0 થાય .

૩) હરિએ બેન્ક પાસેથી રૂ . ૫૦૦નું ધિરાણ લીધું . જ્યારે જેમ્સે એક ખાનગી પેઢી પાસેથી રૂ ૫૦૦ નું ધિરાણ લીધું .આ ધિરાણ ચૂકવવા હરિએ ૯ મહિના સુધી દર મહિને રૂ ૧૧૦ , જ્યારે જેમ્સે કુલ રૂ . ૭૦૦ ચૂકવવા પડશે . તો કહો કે કોને વધુ રૂપિયા ચૂકવવા પડશે ? કેટલા ?

હરિએ બેન્ક પાસેથી રૂ . ૫૦૦ નું ધિરાણ લીધું .
૯ મહિના સુધી ચૂકવવા પડતાં

$$= રૂ . ૧૧૦ \times ૯$$

$$= રૂ . ૯૯૦$$

જેમ્સે ખાનગી પેઢી પાસેથી લીધેલું ધિરાણ = રૂ . ૫૦૦

જેમ્સેને ચૂકવવા પડતા રૂ . ૭૦૦

✓ જેમ્સે વધુ રૂપિયા ચૂકવવા પડશે .

$$\begin{array}{r} 510 \\ 3. \cancel{90} 0 \text{ જેમ્સે ચૂકવેલા} \\ - 3. 55 0 \text{ હરિએ ચૂકવેલા} \\ \hline 040 \end{array}$$

$$= 3. 40$$

✓ જેમ્સે 3. 40 વધારે ચૂકવવા પડશે .

૪) એક ફોક સીવવાના રમણીકભાઈને રૂ . ૨૦ મળે છે . જો તેઓ અઠવાડિયામાં ૨૦૦ ફોક સિવે તો તેમણે અઠવાડિયામાં કેટલા રૂપિયા મળશે .

$$૧ \text{ ફોક સીવવાના} = રૂ. ૨૦$$

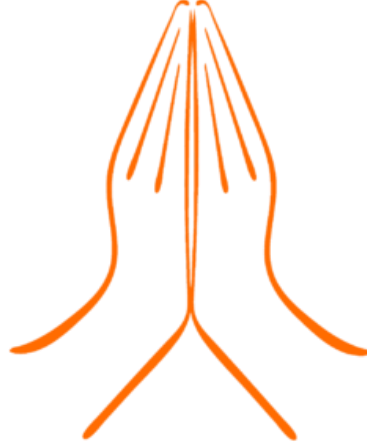
$$\therefore ૨૦૦ \text{ ફોક સીવવાના} = રૂ. (?)$$

$$\begin{array}{r} ૨૦૦ \times ૨૦ \\ \hline ૧ \\ \hline = રૂ . ૪૦૦૦ \end{array}$$

✓ રામણીકભાઈને અઠવાડિયાના રૂ . ૪૦૦૦ મળશે .

Thank You.....

પ્રેરણા એજ્યુકેશન સોસાયટી દ્વારા સંચાલિત®
OCEAN
કોચીંગ ક્લાસીસ